

Варна и околните села” (Petulengro 1915-16: 7, 10, 14-15, 44-45, 51-54).

Много характерно е облеклото на футаджиите. Наименованието му идва от “фута”, това е долната част на женската носия – отворена пола с две връвчици в двата края за вързване. На главата си жената носи малка червена шапчица, както и кърпа – предимно бяла.

Името на облеклото и на цялата група е свързано със следната легенда: „Далече в долината имало чешма, наречета “Женската чешма”. Предаването гласяло, че когато жена пие вода от тази чешма, ще бъде здрава, ще роди деца и ще носи берекет на семейството. Всички циганки от няколко съседни села тръгнали към чешмата. Те били различни видове – калайджийки, копанарки, кардарашки, джамбазки, футаджийки, кошничарки, мечкадарки и др. Имало млади и стари, малки деца и бебета. Времето застудяло и завалял сняг....

Бременна родила и нямало с какво да повият бебето. Копанарката и калайджийката си дали полите – но бебето плачело от студ – те били от тънък плат. Кошничарката си дала кърпата, но и тя била тънка. Джамбазката си дала елека – но и той бил от коприна. Кардарашката си дала елека, но той бил памучен и детето продължавало на плаче. Чак когато футаджийката си дала футата, която е тъкана от вълна, детето се стоплило и заспало. От тогава се знае, че футаджиите имат най-топлите дрехи от всички цигани” (Футаджиите 2003: 12).

Облеклото на жените лахо в Старозагорско се състои от пъстра басмена “циганска” пола, набрана с ластик в кръста, басмена блуза и пъстра престилка (в по-далечното минало тъкана, а в по-близкото - “купешка”). След като се омъжи, жената задължително слага забрадка (ж., р.1936 г.) - символ на променения ѝ социален статус в общността.

Облеклото на “тракийските” калайджии е един от елементите, които ги отличават от останалите цигански групи. Женските дрехи се превършат в групов идентификационен белег. Самите те споделят: “Ние се познаваме всички по костюма”. А лингурите казват за тях: “Калайджийките са по-шарени в дрехите, фустите им са по-дълги, носят пояси, имат дълги коси...” или “калайджийките са хубави хора - търкат се, мажат се, носят фусти с ластик, ярки забрадки и дълги коси” (ж., р. 1941 г.)

Млада калайджийка, облечена по съвременната мода, разказва, че възрастните все още държат снахите им да носят престилки и забрадки. “Аз съм женена. Нямам свекър и свекърва, те починаха. Ако бяха живи, без престилка и кърпа нямаше да ме пуснат, щяха да ми искат. Ако ходиш без тях, не било хубаво. Срамота било. Ако те види свекърът без тях, не